

Я, яка ніколи не знала чоловіків

КУПИТИ

Нас, жінок, було сорок. Ми могли бачити тільки байдужих охоронців, які годували нас. Ми не пам'ятаємо, як опинилися в цьому казематі. Але кожна тримається спогадів про життя, в якому були чоловіки, діти, гарні міста. А потім — усього не стало. Залишилися тільки ми. Коли охоронці втекли через дивний сигнал тривоги, ми вийшли зі своєї в'язниці. І шукали інших. Та натрапляли лише на такі самі, як наш, підвали, заповнені трупами. Вихід один — рушити в довгу мандрівку по спустошеній землі в пошуках інших людей. Або пояснень, як усе це могло з нами статися.

Відтоді, як я майже не виходжу з дому, я багато часу проводжу, сидячи у кріслі й перечитуючи книги. І лише нещодавно зацікавилася передмовами. У них автори охоче розповідають про самих себе і пояснюють, з яких причин написали пропонований читачам твір. Мене це дивує: хіба ж не легше передати набуті знання у тому світі, ніж у цьому, де я жила? Схоже, автори досить часто відчують потребу пояснювати, що у їхньому задумі немає ніякої нескромності, що їх просили написати і вони вагалися, перш ніж погодитися. Це так кумедно! І наводить на думку, що люди не прагнули чогось дізнатися, і авторам доводилося перепрошувати за те, що їм закортіло поділитися знаннями. Чи, скажімо, пояснювати, чому вони вважали за потрібне опублікувати новий переклад Шекспіра, бо по-передні, навіть ті, що варті похвали, мають той чи той недолік. Але навіщо перекладати, адже так просто вивчити різні мови й читати всі бажані твори, не звертаючись до посередника?

Усі ці речі мене бентежать. Я, цілком певно, належу до неабияких невігласів: очевидно, знаю значно менше, ніж мені здається. Автори з вдячністю говорять про тих, хто їх сформував, відкрив ту чи ту царину знань, і, оскільки я зовсім не розумію, про що йдеться, читаю все це з певною байдужістю. Втім, учора мої очі несподівано наповнилися слізьми я згадала про Теа, і мене накрила жахлива хвиля горя. Я наче побачила, як вона сидить на краю матраца, схиливши коліна набік, і терпляче шие блаженською ниткою зі сплєтених волосин, яка постійно рветься; раптом зупиняється і здивовано дивиться на мене. Швидко збагнувши мою необізнаність, вона береться пояснювати те, що знає сама, шкодуючи, що знає так мало. І тоді я відчула свою величезну втрату й розридалась. Я ніколи не плакала. Я відчула такий самий жахливий біль у душі, як у животі від раку, і я, яка ніколи не говорить, бо нікому мене слухати, почала її гукати, повторюючи: «Теа! Теа!». Я була нездатна змиритися з тим, що її вже немає, що вона піддалася смерті й та вирвала її з моїх незграбних рук; я докоряла собі за те, що не зуміла її втримати, розуміючи, що в неї немає більше сил; казала собі, що покинула її, бо все своє життя була наче скута і такою залишуся, коли помиратиму; що не змогла палко її обійняти, а моє нерозумне серце заціпеніло, і я не усвідомила свого відчаю.

Я ще ніколи не була настільки схвильованою, навіть присягнула б, що такого зі мною не станеться.

Я бачила, як жінки тремтіли, плакали и ридали, але залишалась осторонь від їхньої драми. Була свідком рухів, які видавалися мені нерозбірливими, і мовча-ла, навіть коли робила те, що вони просили, аби їм допомогти. Звісно, ми всі переживали одну трагедію, настільки потужну й всеохопну, що я стала нечутливою до того, що йшло не від неї, і зрештою вирішила, що я інакша. А тут, здригаючись від ридань, зрозуміла, що опинилась у глухому куті, й пізно, надто пізно усвідомила, що я також любила, що також здатна страждати, інакше кажучи, я — людина.

Мені здавалося, що цей біль ніколи не зтихне, що він назавжди заволодів мною й однозначно не дасть мені присвятити себе чомусь іншому, окрім нього. Я із цим змирилася. Гадаю, саме це називають муками сумління. Я більше не зможу вставати, думати, навіть готувати їсти, а повільно гибітиму; я відчувала якесь похмуре задоволення, уявляючи, як віддаюся відчаю, аж тут повернувся фізичний біль, настільки сильний і гострий, що відволік від моральних страждань. І от уже я, яка ніколи не перебувала у гуморі, вважаю цю черговість подій настільки кумедною, що, зігнувшись удвоє, заходжуся сміхом.

Коли біль затихає, питаю себе, чи я раніше колись сміялася.

Жінки сміялися досить часто, здається, інколи я також до них приєднувалася, хоча й не була в цьому певна. Отоді я усвідомила, що ніколи не думала про минуле, жила постійно в теперішньому і потроху забувала свою історію. Спершу відмахнулася, втішаючи себе тим, що не така вже це й велика втрата, адже зі мною нічого цікавого не трапилось, але незабаром це осмислення мене шокувало. Адже, якщо я належу до людських істот, моя історія так само важлива, як історії короля Ліра чи принца Гамлета, які так докладно описав Вільям Шекспір.

Рішення визріло в мені майже підсвідомо: я зроблю так, як письменник. Із часом я навчилася вільно читати. З письмом було складніше, але я ніколи не відступала перед труднощами. У мене є папір, олівці, можливо, часу не так і багато, і, оскільки більше не буваю в експедиціях і жодна справа мене не потребує, вирішила не відкладати. Пішла в комору, вийняла

м'ясо, яке сьогодні споживу, і поставила його розморожува-тися: коли зголоднію, їжу можна буде приготувати дуже швидко. Потім сіла за великий стіл і почала писати.

Зараз, коли я пишу ці рядки, моя історія вже завершена. Довкола мене все гаразд, я виконала останнє визначене для себе завдання. На це пішов усього місяць, можливо, найщасливіший у моєму житті. Я не розумію: виходить, мені пригадалося тільки те дивне існування, яке принесло не так багато радості. Чи міститься у праці пам'яті задоволення, яке підживлює себе саме, і чи те, що ми пригадуємо, важить менше, ніж сам процес спогаду? Це ще одне запитання, яке залишиться без відповіді, — здається, я тільки з них і складаюся.

КУПИТИ